

24.1874 *687/12*

СИМОН НАРІЖНИЙ

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ПРАГА 1942

СИМОН НАРІЖНИЙ

УКРАЇНСЬКА
ЕМІГРАЦІЯ

ПРАГА 1942

З М І С Т.

- I. *З історії української еміграції до кінця Світової війни* 9
- II. *Подорож Української Республіканської Капели* 18
Література. Засновання Капели в Києві й зформування її на Поділлі. Перші концерти в Станиславові й Стрию. Віздр закордон. Концерти в Чехії, Австрії, Швейцарії, Бельгії, Голандії й Англії. Поворот через Бельгію й концерти в Німеччині. «Розпад» Капели й діяльність її частин — Товариства «Кобзарь» на Закарпатті й Українського Національного Хору в Америці. Значіння подорожі Капели. Чинники надзвичайного успіху її виступів: диригент, українська пісня й співаки.
- III. *Культурно-просвітня праця в українських таборах інтернованих в б. Польщі. 1920—1923 р. р.* 33
Українська еміграція в був. Польщі. Військовий табір в Тухолі. Табори інтернованих для наддніпрянської армії та культурно-просвітня праця в них: Вадовиці, Петроков, Олександрів Куявський, Щепіорно, Ланцут, Стрілков і Каліш; інш. таборів осередки. Видавнича справа в таборах. Оцінка таборового життя та праці. Дещо про погляди та настрої інтернованих.
- IV. *Культурно-просвітня праця в українських таборах інтернованих та в робітничих відділах в Чехії* 53
Українська військова еміграція в Чехії. Святобожицький табір на Мораві. Українська Бригада в Нім. Яблоннім. Культурно-просвітній Клубок. Поборювання неграмотності серед стрілецьки. Курси й школи. Стрілецький Університет. Клубок ім. Драгоманова. Клубок Правників. Взаємна поміч українського вчителства. Бібліотека, читальня й архів. Театрально-мистецька діяльність. Спортовий клуб. УМСА. Січо-сокільські організації. Організації жіноцтва. Товариська самопоміжга. Табір в Ліберці. Касінці. Культурно-просвітній Клубок в Ліберці та його секції й заклади. Табір в Йозефові й культурно-просвітня праця в ньому. Філії Культ.-просвітн. Клубка при робітничих відділах в різних містах Чехії, Моравії, Словаччини й Карпатської України.
- V. *Українське студентство на еміграції* 71
Кількість українського еміграційного студентства та його становище. Поміжга студіюючій українській молоді закордоном. ЧУК та інш. допоміжні організації в Чехії, Т-во Прихильників освіти у Відні, в був. Польщі. Станові, фахові та ідеологічні українські студентські організації на еміграції, зокрема: УАГ в Празі, Громада Студентів-Емігрантів в Вед. України, Медична Громада, Основа, ВЕЛЕС, ГУСЛІ, СТУП, Автоклуб і інш. Секції та товариства; студенти пасішники; Драгоманівська Громада, Вільна Громада, Допс, СВУС і т. д. Українські студенти в Подєбрадах, Берні, Пршібрамі й інш. містах. Студентські організації в Німеччині та їх обєднання, в Польщі, Бельгії, Франції, Швейцарії, Італії, був. Югославії, Болгарії й Румунії; в Америці, Авії й Африці. ЦЕСУС, його члени та візди. Праця на

міжнародному форумі — участь в міжнародних студентських конференціях, національно-інформаційна діяльність серед чужинців. Взаємини з окремими національними групами. Спортова й видавнича праця українського еміграційного студентства. Його періодика.

ВИСОКІ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ЧЕХІЇ

VI. Український Вільний Університет 119

Заснування УВУ у Відні й перенесення його до Праги. Склад УВУ, його ректори, проректори, декани й професорська колегія. Професори УВУ на інш. високих школах. Науково-педагогічна праця професорів. Видавнича діяльність УВУ. Участь у міжнародних конгресах. Бібліотека УВУ. Студенти, абсолювенти й доктори. Почесні докторати. Стипендіанти й асистенти. Матеріальне становище УВУ. Його завдання й відношення до Рідного Краю.

VII. Українська Господарська Академія в Чехії (Подєбради) та її наступник Український Технічно-Господарський Інститут . . 137

Заснування УГА в Подєбрадах. Її характер та склад. Матеріальне забезпечення. Студентство. Допомогові справи. Студентські організації Інженерські та докторські дипломи. Професорські стипендії. Педагогічний персонал. Навчально-допомічні установи. Бібліотека. Науково-видавнича чинність професури. Співробітництво з чужинцями. Участь у виставках. Організації при УГА. Значіння УГА, публікації про неї. Товариство Прихильників УГА. Заснування УТГІ, його організація, відділи й школи. Студенти й курсанти. Видавництво. Матеріальне забезпечення УТГІ.

VIII. Український Високий Педагогічний Інститут М. Драгоманова в Празі та гімназія при ньому 172

Педагогічний Інститут, його заснування й склад. Навчання. Керівні органи. Академічний персонал. Видавнича й наукова діяльність. Організації при Інституті. Бібліотека. Слухачі та їхні громади. Абсолювенти, педагогі середніх шкіл і доктори. Фінансування Інституту. Стипендії та допомоги. Установи звязані з УВПІ: матуральні курси, гімназія, контрольно-іспитова комісія. Скорочення й ліквідація Інституту як чинної школи. — Українська гімназія в Чехії. Її історія в Польщі. Переїзд до Праги й звязки з Педагогічним Інститутом. Утримання. Реформи гімназії. Учні й педагогі. Інтернат. Переведення гімназії до Ржевниць і звідти до Модржан. Самопомогова акція. Допомоговий і Батьківський комітети. Гімназіяльні заклади, свята, хор і оркестра. Справа підручників. Руханка й спорт та пластова діяльність при гімназії.

IX. Українська Студія Пластичного Мистецтва в Празі 190

Гурток і Товариство Пластичного Мистецтва. Заснування Студії. Роль проф. Дм. Антоновича. Організація Студії. Її класи й професори. Проходження науки. Склад учнів. Виставки. Відоміші вихованці Студії.

УКРАЇНСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ КОМІТЕТ ТА ЙОГО ЧЛЕНИ

X. Український Академічний Комітет 193

Його заснування, завдання, звязок з Міжнародною комісією для інтелектуальної співпраці, склад і діяльність.

XI. Українське Історично-Філологічне Товариство в Празі . . . 196

Заснування Т-ва й початки його існування. Склад членів Т-ва і його органів. Діяльність. Наукові засідання й доповіді на них та дискусії.

Організаційна праця Т-ва. Участь в міжнародних наукових конгресах і українських наукових з'їздах. Утворення Українського Академічного Комітету. Представництво в Міжорганізаційній комісії Словянського Інституту. Видавнича діяльність Т-ва й публікація праць його членів. Книгозбірня. Деякі висновки й оцінка.

XII. Український Науковий Інститут в Берліні 210

Засновання УНІ, його директори, Кураторія й завдання. Наукова корпорація й праця. Засідання, реферати, виклади й курси. Наукове співробітництво. Участь в конгресах. Виставки. Видавництво. Опіка над академічною молоддю та підготовка наукового досту. Стипендианти. Студенський дім. Бібліотека. Архів української преси. Бюра для розсилки книжок і наукової інформації. Співпраця в Музеум ВБУ.

XIII. Спілка Українських Лікарів в Чехії 220

Організація СУЛ та її завдання. Видавнича діяльність. Український Медичний Вістник та Латинсько-український Словник. Співробітництво з Краєм. Відносини з словянськими організаціями. Зв'язки з українськими культурно-науковими установами й участь в громадській праці. Членство СУЛ. Лікарі що працювали на чужині поза СУЛ.

XIV. Українське Правниче Товариство в Чехії 228

Статутарні завдання Т-ва, його склад і голови. Діяльність: наукові засідання, академії й свята; участь в організації академічного життя; громадські акції; видання, співробітництво з УВУ.

XV. Українське Товариство Прихильників Книги в Празі 230

Засновання УТПК, його мета й склад. Діяльність: наукові засідання й книжні виставки на них. Комісії при Т-ві. Участь в 2 УНЗїзді 1932 р. Виставка української графіки 1933 р. Співробітництво Т-ва з українськими й чеськими бібліографічними установами. Екскурсії. Бібліотека й видавництво. «Книголюб». Книгознавчі органи української еміграції. Зміна управи 1934 р. й дальша діяльність УТПК.

XVI. Українське Педагогічне Товариство в Празі 233

Праця української еміграції в галузі педагогіки. Засновання Педагогічного Т-ва в Празі, його мета й діяльність: приміщення учителів-емігрантів на Закарпатті, наукові засідання, видання.

XVII. Союз Організацій Інженерів Українців на еміграції 235

Засновання СОІУ, його члени, завдання, культурна діяльність, зокрема організаційна та видавнича. Союзні організації: Спілка інженерів і техніків українців-емігрантів у б. Польщі, Спілка українських інженерів у Франції, Спілка гідротехніків та меліораторів у Подєбрадах, Спілка українських лісівників, Товариство українських економістів, Спілка техніків сільського господарства, Гурток українських інженерів-емігрантів у Берні, Хемічно-технологічний гурток, Товариство українських кооператорів, Спілка українських інженерів в Аргентині, Союз українських інженерів в Бельгії й Товариство українських інженерів в Празі.

XVIII. Українська Наукова Асоціація в Празі 243

Повстання УНА в Празі, її відділи, завдання й праця: наукові засідання, видання й збирання відомостей про наукових діячів.

XIX. Українські наукові зїзди в Празі 245

Українські наукові зїзди на еміграції: перший 1926 р. і другий 1932 р. (Правничий Зїзд 1933 р.). Їх завдання, організація, скликання, праці, книжні вистави, підсумовання наукової діяльності української еміграції.

XX. Культурно-наукове співробітництво з чужинцями 249

Публікації емігрантів чужими мовами. Співробітництво в чужомовних органах і окремі видання. Співробітництво в енциклопедіях і праці словників. Професорування на чужих високих школах та в науководослідницьких інститутах. Членство емігрантів в чужих наукових установах. Участь в міжнародних конгресах та виставках, в мішаних товариствах та установах. Культурне співробітництво українських лікарів, інженерів, педагогів і інш. фахівців. Емігранти-винахідники.

СПОРТОВО-РУХАНКОВА Й ПЛАСТОВА ЧИННІСТЬ УКРАЇНЦІВ НА ЧУЖИНІ:

XXI. Українські спортові організації 268

Спортивно-руханкові організації в таборах полонених і в таборах інтернованих (Німецьке Яблонне, Ліберець і Йозефів). Українські спортові організації в Чехії, зокрема студенські.

XXII. Соколи 271

Сокольські організації в Подєбрадах і Пршібрамі. Створення Союзу в Чехії. Сокольські гнізда й організації: Празький «Український Сокол», т-во в Пардубицях, гнізда в Ржевницях, Ліберці, Берні. Союз українського сокільства закордоном. Участь у загальних та місцевих змаганнях. Діяльність проф. Ів. Боберського. Українські соколи в Аргентині. Організаційні спроби в Шангаї й Парижі.

XXIII. Січові організації 276

Початки січового руху на чужині. Січовий союз в Празі та його члени. Співробітництво січових організацій з чужими, зокрема участь в міжнародних робітничих олімпіадах.

XXIV. Пласт 278

Перші пластові організації. Розвиток українського пласту в Чехії. СУПЕ — його завдання, склад і праця. Пластприят. Діяльність окремих пластових організацій в Празі, Ржевницях, Берні, Братиславі. Праця емігрантів в закарпатському пласті. Український пласт в Данцігу, був. Югославії, Бельгії, Відні, Англії й Америці. Пластова праця у Франції. Співробітництво з чужими пластунами. Видавнича діяльність.

XXV. Культурна праця українського жіноцтва на еміграції . . 290

Умови життя й праці українських жінок на еміграції. Початки організації українського жіноцтва. Національна рада українських жінок, її філії та окремі товариства. Співробітництво з міжнародними жіночими об'єднаннями. Організації українських емігранток у був. Польщі та в Чехії. Український Жіночий Союз та його ідальня в Празі. Співробітництво з Краєм. Всесвітній союз українок. Індивідуальна праця українських емігранток на полі мистецтва та літератури. Українське жіноцтво в Америці та на Далекому Сході.

XXVI. Розвиток української філателії закордоном 303

Чужі, зокрема німецькі, збирачі українських марок. Союз збирачів України (U. P. V.) в Берліні та його орган. Початки філателістичної діяльності українців закордоном. Окремі збирачі. Т-во в Данцігу. Гурток в Йозефові. Харбінські секції. Гурток в Бельгії. Ініціатива віденських філателістів. Місячник «Український Філателіст». Українське Обмінне Т-во у Відні. Успіхи на міжнародних виставках. Пропагандивна діяльність українських емігрантів-філателістів. Українські відділи в філателістичних каталогах. Національно-пропагандивні досягнення українських філателістів на чужині. Поштові марки УНР у Відні 1920 р. Пропамятні українські марки.

XXVII. В Галичині й на Волині 308

Український Горожанський Комітет у Львові та його Наддніпрянська Секція. Т-во допомоги емігрантам з Вел. України. Видавнича кооператива «Хортиця», «Український Клуб», філія Центрального Комітету. Праця емігрантів у галузі мистецтва. Гурток українських пластиків та Гурток діячів українського мистецтва у Львові. Участь емігрантів у мистецьких виставках. Ол. Новаківський, В. Крижанівський, Ю. Магалецький, П. І. Холодний, П. Ковжун і інш. Праця в галузі театральної: Ол. Загаров, М. Вороний, Г. Борисоглібська, Ол. Голіцинська, Г. Совачова, Л. Кривицька, Ол. Бенцалева, В. Іванова-Верес, М. Сокіл, М. Морська; Гр. Березовський, Український рухомий драматичний театр під орудою М. Аркаса та М. Андаріва, Український театр М. Орла-Степняка, трупа Юр. Гавського, театр Т. Руденкової, хор Дм. Котка, бандурист Д. Щербина, хореографічна праця В. Авраменка. Праця емігрантів в галузі науки, літератури й господарського та політичного життя. Д-р Д. Донцов, Вол. Дорошенко, А. Жук, М. Корчинський, Д-р І. Лоський, Кл. Поліщук, Г. Орлівна, Д-р Ів. Липа, Ів. Зубенко й інш. Дійсні члени НТШ на еміграції. В. Сімович. Співробітництво в УЗЕ. Праця на Волині та північно-західних землях.

XXVIII. На Буковині 320

XXIX. На Закарпатті 321

Значіння праці емігрантів для національного відродження Срібної Землі. Комітет допомоги українським збігцям. Допомога карпато-українському населенню. Праця в «Просвіті» та її філіях. Роля емігрантів в просвітянському театрі. Театральний кружок. Т-во «Кобзарь». Режисерська діяльність М. Садовського, Ол. Загарова, М. Аркаса й інш. Розвиток хорової справи. Ол. Приходько, Пл. Россіневич-Щуровська, Д. Петрівський, А. Бурнацький; організатор оркестр І. Романченко; учителька музики С. Дністрянська; хореографічна праця А. Кістя. Педагогічна й громадська праця учителів-емігрантів. Їхня праця просвітня й кооперативна. Праця на літературному та науковому полі — М. Підгірянна, С. Черкасенко, Д-р В. Бірчак, Д-р І. Панькевич і інш. Етнографічне Т-во в Мукачові. М. Обідний. Журналістична та видавнича діяльність. Господарські підприємства емігрантів. Праця в адміністрації та суді. Лікарі-емігранти. Праця в інш. галузях.

XXX. Іменні показчики до тексту й ілюстрацій 336